

اظہار نظر کارشناسی درباره:
«لایحه تصویب مقاله‌نامه ایمنی و بهداشت شغلی ۱۹۸۱ (۱۳۶۰)»
(شماره ۱۵۵) و پروتکل ۲۰۰۲ (۱۳۸۱) مقاله‌نامه ایمنی و بهداشت شغلی»

مخصوص صحن علنی

مشخصات لایحه

دوره یازدهم - سال دوم

شماره ثبت:

۴۱۵

شماره چاپ:

تاریخ چاپ:

معاونت مطالعات

اجتماعی

سایر معاونت‌ها:

معاونت مطالعات حقوقی

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:

۲۱۰۱۷۷۸۱

تاریخ انتشار:

۱۴۰۰/۷/۱۰

مقدمه

طبق برآورد سازمان بین‌المللی کار ILO، هر ساله ۲/۳۴ میلیون نفر به‌علت حوادث شغلی از بین می‌روند که ۲/۰۲ میلیون نفر از آنها ناشی از بیماری‌های مربوط به کار است (معادل ۵۵۰۰ مرگ در روز). مقاله‌نامه حاضر از ۱۱ آگوست ۱۹۸۳ لازم‌الاجرا شد و تاکنون توسط ۷۲ کشور تصویب شده است. شایسته ذکر است در تاریخ ۱۴۰۰/۰۲/۲۶ لایحه فوق در کمیسیون اجتماعی به عنوان کمیسیون اصلی با اعمال دو اصلاح در عنوان و متن به شرح زیر به درستی به تصویب رسید. ۱. در عنوان لایحه و همچنین در ماده واحده و تبصره «۱» به منظور رعایت اصل ۱۵ قانون اساسی به درستی کلمه «پروتکل» به «سند الحاقی» تغییر یافت. ۲. تبصره «۳» با انشاء «رعایت اصول هفتاد و هفتم، یکصد و بیست و پنجم و یکصد و سی و نهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران در اجرای این قانون، الزامی است.» به ماده واحده اضافه گردید.

نقاط قوت لایحه

۱. در قانون کار برخی از مفاد موجود در این مقاله‌نامه و پروتکل الحاقی به‌صورت صریح مورد اشاره و تأکید قرار نگرفته است که برخی از آنها ذیل ماده (۵) مقاله‌نامه بیان شده است.
۲. تصویب چنین مقاله‌نامه‌هایی می‌تواند نقش تکمیل‌کننده قوانین مربوطه را داشته باشد و موجب رفع نقص خلأ قوانین شود.
۳. با توجه به اینکه در مواد مختلفی از این مقاله‌نامه به «مشورت کردن» با تشکل‌های کارگری و کارفرمایی اشاره شده است، تصویب این مواد می‌تواند در جهت تقویت، توسعه و سامان دادن به تشکل‌های کارگری و کارفرمایی باشد.
۴. در جزء «۱» ماده (۴) مقاله‌نامه و همچنین ماده (۷)، موضوع «بازنگری دوره‌ای» نکته مهمی است که در قوانین موجود در کشور به آن توجه کافی نشده است.
۵. تصویب و اجرای بند «ج» ماده (۱۱) مقاله‌نامه می‌تواند به‌عنوان یک زنگ هشدار برای آگاهی‌بخشی و سپس اقدامات پیشینی و بازدارنده به‌منظور حفاظت کارگران از آسیب‌های احتمالی عمل کند.
۶. ماده (۱۲) مقاله‌نامه نیز از جنس اقدامات پیشینی به‌منظور جلوگیری از آسیب‌های احتمالی به کارگران است که در صورت عملیاتی شدن می‌تواند بسیار مؤثر واقع شود.
۷. محتوای پروتکل الحاقی به‌خوبی می‌تواند منجر به تقویت رویه‌های ثبت و اعلام حوادث و بیماری‌های شغلی و همچنین ارتقای سامانه‌های مربوطه شود.

نقاط ضعف لایحه

در برخی از مواد لایحه اشکالات ترجمه‌ای و ویرایشی وجود دارد: بند «الف» و «ب» ماده (۳) مقاوله‌نامه؛ جزء «۱» و «۲» ماده (۹) مقاوله‌نامه؛ بند «الف» ماده (۱۹)؛ ماده (۱) پروتکل سال ۲۰۰۲؛ ماده (۷) پروتکل سال ۲۰۰۲.

نتیجه‌گیری

با تصویب این لایحه، می‌توان زمینه‌های همکاری و دریافت کمک‌های فنی سازمان بین‌المللی کار را فراهم کرد. شایان ذکر است بسیاری از موارد طرح شده، از قبل در قوانین داخلی لحاظ شده‌اند. از دیگر سو در این مقاوله‌نامه، مفادی وجود دارد که بعضاً به‌طور صریح و آشکار توسط قوانین موجود در کشور پشتیبانی نشده‌اند و با تصویب این مقاوله‌نامه، می‌توان این خلأ را برطرف کرد. بنابراین تصویب مصوبه کمیسیون اجتماعی با لحاظ اصلاحات زیر و با رعایت آیین‌نامه داخلی مجلس (از جمله ارجاع موارد زیر به کمیسیون) مورد پیشنهاد است:

۱. در بند «الف» ماده (۳) مقاوله‌نامه تعبیر خدمات عمومی (Public Service) به اشتباه به «مشاغل دولتی» ترجمه شده است که اصطلاح صحیح این تعبیر انگلیسی، «خدمت عمومی» است. بر همین اساس، تعریف کارگر در بند «ب» این ماده نیز به غلط از «Public Employees» تحت عنوان «کارمندان دولتی» یاد کرده است. به‌نظر می‌رسد با عنایت به آنچه مطرح شد باید از تعبیری مانند «مستخدمان بخش عمومی» استفاده کرد. لذا با رعایت آیین‌نامه داخلی مجلس پیشنهاد می‌شود: عبارت «خدمت عمومی» جایگزین عبارت «مشاغل دولتی» و همچنین عبارت «مستخدمان بخش عمومی» جایگزین عبارت «کارمندان دولتی» گردد.

۲. در جزء «۱» ماده (۹) مقاوله‌نامه بهتر است در ترجمه واژه «Adequate» به‌جای کلمه «کافی» از کلمات دیگری چون «قابل قبول و صلاحیت‌دار» استفاده شود. لذا با رعایت آیین‌نامه داخلی مجلس پیشنهاد می‌شود: عبارت «قابل قبول و صلاحیت‌دار» جایگزین عبارت «کافی» گردد.

۳. در جزء «۲» ماده (۹) نیز معادل صحیح «Adequate Penalties» باید «مجازات‌های متناسب» در نظر گرفته شود و نه «جریمه‌های کافی». لذا با رعایت آیین‌نامه داخلی مجلس پیشنهاد می‌شود: عبارت «مجازات‌های متناسب» جایگزین عبارت «جریمه‌های کافی» شود.

۴. در بند «الف» ماده (۱۹) اشکال ویرایشی وجود دارد. لذا با رعایت آیین‌نامه داخلی مجلس پیشنهاد می‌شود: بعد از واژه «تعهداتی» کلمه «که» اضافه شود.

۵. در ماده (۱) پروتکل سال ۲۰۰۲ که به تعاریف اختصاص یافته است از تعبیر «Secondary Residence» استفاده شده است. درحالی که در لایحه تقدیمی برای این اصطلاح از تعبیر «اقامتگاه موقت» بهره برده شده. لازم است در راستای رفع ابهام احتمالی در آینده، با رعایت آیین‌نامه داخلی مجلس ذیل تبصره‌ای مجزا (تبصره ۴) قید شود که «منظور از اقامتگاه در ماده (۱) همان مفهومی است که در قوانین ملی جمهوری اسلامی ایران تبیین شده است».

۶. ماده (۷) پروتکل نیازمند بازنویسی است تا مفهوم و مراد متن اصلی به‌صورت صریح و کامل منتقل شود. از این‌رو، با رعایت آیین‌نامه داخلی مجلس متن زیر جایگزین ماده ۷ شود:

«آمارها باید با پیروی از برنامه‌های طبقه‌بندی که مطابق با آخرین برنامه‌های بین‌المللی مربوط وضع شده تحت حمایت سازمان بین‌المللی کار یا دیگر سازمان‌های بین‌المللی ذی‌صلاح هستند، تدوین شوند».

۷. آنچه در ماده (۹) پروتکل ۲۰۰۲ در خصوص عضویت و خاتمه آن تحت تعبیر «ابطال عضویت» عنوان شده است معادل واژه «Denunciation» است که باید به تعبیر «خاتمه عضویت/پایان عضویت/خروج از پروتکل» تغییر یابد. در متن مقاله‌نامه نیز معادل «Denunciation» تعبیر «ابطال عضویت» در نظر گرفته شده است در حالی که معادل صحیح همان‌طور که عنوان شد «خاتمه عضویت/پایان دادن عضویت» است. لذا با رعایت آیین نامه داخلی مجلس پیشنهاد می‌شود: عبارت «خاتمه عضویت/پایان عضویت/خروج از پروتکل» جایگزین عبارت «ابطال عضویت» گردد.

مواد پروتکل

شماره ماده	موافق	مخالف	ارجاع به کمیسیون
ماده واحده	✓		
تبصره «۱»	✓		
تبصره «۲»	✓		
تبصره «۳»	✓		
ماده (۱)			✓
ماده (۲)	✓		
ماده (۳)	✓		
ماده (۴)	✓		
ماده (۵)	✓		
ماده (۶)	✓		
ماده (۷)			✓
ماده (۸)	✓		
ماده (۹)			✓
ماده (۱۰)	✓		
ماده (۱۱)	✓		
ماده (۱۲)	✓		

مواد مقاله‌نامه

شماره ماده	موافق	مخالف	ارجاع به کمیسیون
ماده (۱)	✓		
ماده (۲)	✓		
ماده (۳)			✓
ماده (۴)	✓		
ماده (۵)	✓		
ماده (۶)	✓		
ماده (۷)	✓		
ماده (۸)	✓		
ماده (۹)			✓
ماده (۱۰)	✓		
ماده (۱۱)	✓		
ماده (۱۲)	✓		
ماده (۱۳)	✓		
ماده (۱۴)	✓		
ماده (۱۵)	✓		
ماده (۱۶)	✓		

شماره ماده	موافق	مخالف	ارجاع به کمیسیون
ماده (۱۷)	✓		
ماده (۱۸)	✓		
ماده (۱۹)			✓
ماده (۲۰)	✓		
ماده (۲۱)	✓		
ماده (۲۲)	✓		
ماده (۲۳)	✓		
ماده (۲۴)	✓		
ماده (۲۵)	✓		
ماده (۲۶)	✓		
ماده (۲۷)	✓		
ماده (۲۸)	✓		
ماده (۲۹)	✓		
ماده (۳۰)	✓		

مواد پروتکل

شماره ماده	مصوبه کمیسیون برای رفع ایرادات شورای نگهبان	موافق	مخالف	ارجاع به کمیسیون	اظهار نظر کارشناسی	متن اصلاحی
ماده واحده		✓				
تبصره «۱»		✓				
تبصره «۲»		✓				
تبصره «۳»		✓				
ماده (۱)				✓	<p>در ماده (۱) پروتکل سال ۲۰۰۲ که به تعاریف اختصاص یافته است از تعبیر «Secondary Residence» استفاده شده است. در حالی که در لایحه تقدیمی برای این اصطلاح از تعبیر «اقامتگاه موقت» بهره برده شده. لازم است در راستای رفع ابهام احتمالی در آینده، با رعایت آیین نامه داخلی مجلس ذیل تبصره‌ای مجزا (تبصره ۴) قید شود که «منظور از اقامتگاه در ماده (۱) همان مفهومی است که در قوانین ملی جمهوری اسلامی ایران تبیین شده است».</p>	<p>با رعایت آیین نامه داخلی مجلس ذیل تبصره‌ای مجزا (تبصره ۴) قید شود که «منظور از اقامتگاه در ماده (۱) همان مفهومی است که در قوانین ملی جمهوری اسلامی ایران تبیین شده است».</p>
ماده (۲)		✓				
ماده (۳)		✓				
ماده (۴)		✓				
ماده (۵)		✓				

شماره ماده	مصوبه کمیسیون برای رفع ایرادات شورای نگهبان	موافق	مخالف	ارجاع به کمیسیون	اظهار نظر کارشناسی	متن اصلاحی
ماده (۶)		✓				
ماده (۷)				✓	<p>۶. ماده (۷) پروتکل نیازمند بازنویسی است تا مفهوم و مراد متن اصلی به صورت صریح و کامل منتقل شود. از این رو، با رعایت آیین نامه داخلی مجلس متن زیر جایگزین ماده ۷ شود: «آمارها باید با پیروی از برنامه های طبقه بندی که مطابق با آخرین برنامه های بین المللی مربوط وضع شده است، تدوین شوند».</p>	<p>با رعایت آیین نامه داخلی مجلس متن «آمارها باید با پیروی از برنامه های طبقه بندی که مطابق با آخرین برنامه های بین المللی مربوط وضع شده است، تدوین شوند».</p>
ماده (۸)		✓				
ماده (۹)				✓	<p>۷. آنچه در ماده (۹) پروتکل ۲۰۰۲ در خصوص عضویت و خاتمه آن تحت تعبیر «ابطال عضویت» عنوان شده است معادل واژه «Denunciation» است که باید به تعبیر «خاتمه عضویت/پایان عضویت/خروج از پروتکل» تغییر یابد. در متن مقاله نامه نیز معادل «Denunciation» تعبیر «ابطال عضویت» در نظر گرفته شده است در حالی که معادل صحیح همان طور که عنوان شد «خاتمه عضویت/پایان دادن عضویت» است. لذا با رعایت آیین نامه داخلی مجلس پیشنهاد می شود: عبارت «خاتمه عضویت/پایان عضویت/خروج از پروتکل» جایگزین عبارت «ابطال عضویت» گردد.</p>	<p>با رعایت آیین نامه داخلی مجلس پیشنهاد می شود: عبارت «خاتمه عضویت/پایان عضویت/خروج از پروتکل» جایگزین عبارت «ابطال عضویت» گردد.</p>
ماده (۱۰)		✓				
ماده (۱۱)		✓				
ماده (۱۲)		✓				

شماره ماده	مصوبه کمیسیون برای رفع ایرادات شورای نگهبان	موافق	مخالف	ارجاع به کمیسیون	اظهار نظر کارشناسی	متن اصلاحی
ماده (۱)		✓				
ماده (۲)		✓				
ماده (۳)				✓	<p>۱. در بند «الف» ماده (۳) مقاوله نامه تعبیر خدمات عمومی (Public Service) به اشتباه به «مشاغل دولتی» ترجمه شده است که اصطلاح صحیح این تعبیر انگلیسی، «خدمت عمومی» است. بر همین اساس، تعریف کارگر در بند «ب» این ماده نیز به غلط از «Public Employees» تحت عنوان «کارمندان دولتی» یاد کرده است. به نظر می رسد با عنایت به آنچه مطرح شد باید از تعبیری مانند «مستخدمان بخش عمومی» استفاده کرد. لذا با رعایت آیین نامه داخلی مجلس پیشنهاد می شود: عبارت «خدمت عمومی» جایگزین عبارت «مشاغل دولتی» و همچنین عبارت «مستخدمان بخش عمومی» جایگزین عبارت «کارمندان دولتی» گردد.</p>	<p>با رعایت آیین نامه داخلی مجلس پیشنهاد می شود: عبارت «خدمت عمومی» جایگزین عبارت «مشاغل دولتی» و همچنین عبارت «مستخدمان بخش عمومی» جایگزین عبارت «کارمندان دولتی» گردد.</p>
ماده (۴)		✓				
ماده (۵)		✓				
ماده (۶)		✓				
ماده (۷)		✓				
ماده (۸)		✓				
ماده (۹)				✓	<p>• در جزء «۱» ماده (۹) مقاوله نامه بهتر است در ترجمه واژه «Adequate» به جای کلمه «کافی» از کلمات دیگری چون «قابل قبول و صلاحیت دار» استفاده شود. لذا با رعایت آیین نامه داخلی مجلس پیشنهاد می شود: عبارت «قابل قبول و صلاحیت دار» جایگزین عبارت «کافی» گردد.</p> <p>• در جزء «۲» ماده (۹) نیز معادل صحیح «Adequate Penalties» باید «مجازات های متناسب» در نظر گرفته شود و نه «جریمه های کافی». لذا با رعایت آیین نامه داخلی مجلس پیشنهاد</p>	<p>• با رعایت آیین نامه داخلی مجلس پیشنهاد می شود: عبارت «قابل قبول و صلاحیت دار» جایگزین عبارت «کافی» گردد.</p> <p>• با رعایت آیین نامه داخلی مجلس پیشنهاد می شود: عبارت «مجازات های متناسب» جایگزین عبارت</p>

متن اصلاحی	اظهار نظر کارشناسی	ارجاع به کمیسیون	مخالف	موافق	مصوبه کمیسیون برای رفع ایرادات شورای نگهبان	شماره ماده
«جریمه‌های کافی» شود.	می‌شود: عبارت «مجازات‌های متناسب» جایگزین عبارت «جریمه‌های کافی» شود.					
				✓		ماده (۱۰)
				✓		ماده (۱۱)
				✓		ماده (۱۲)
				✓		ماده (۱۳)
				✓		ماده (۱۴)
				✓		ماده (۱۵)
				✓		ماده (۱۶)
				✓		ماده (۱۷)
				✓		ماده (۱۸)
	در بند «الف» ماده (۱۹) اشکال ویرایشی وجود دارد. لذا با رعایت آیین‌نامه داخلی مجلس پیشنهاد می‌شود: بعد از واژه «تعهداتی» کلمه «که» اضافه شود.	✓				ماده (۱۹)
				✓		ماده (۲۰)
				✓		ماده (۲۱)
				✓		ماده (۲۲)
				✓		ماده (۲۳)
				✓		ماده (۲۴)
				✓		ماده (۲۵)
				✓		ماده (۲۶)
				✓		ماده (۲۷)
				✓		ماده (۲۸)
				✓		ماده (۲۹)
				✓		ماده (۳۰)